

УДК

О.С.Квілинський

ВЗАЄМОДІЯ СУКУПНОСТІ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Для отримання синергетичного ефекту щодо розвитку промислових підприємств в інформаційній економіці, в статті розроблено механізми (оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці; модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки; формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці), які у сукупності дають можливість промисловому підприємству підвищити ефективність та якість розвитку.

In order to obtain a synergistic effect on the development of industrial enterprises in the information economy, the following mechanisms are developed in the article: assessment of the competitiveness of an industrial enterprise in the information economy, which based on a complex of models for assessing the components of the competitiveness of an industrial enterprise and comparing them with the indicators of the competitive environment; modernization of the industrial sphere of the industrial enterprise in accordance with the requirements of the information economy, which is based on the use of the model of the evaluation of the effect of measures to modernize the production sphere and the model of coordination of projects for the modernization of the industrial sphere and allows to automate, robotizing and informatization of industrial-technological processes of the industrial enterprise based on the balancing of the criteria maximizing financial performance and competitiveness; the formation of a strategy for the development of an industrial enterprise in the information economy, based on the model of harmonization of specialized business processes with management business processes, the integration of management systems of specialized business processes into the general system of management of the industrial enterprise, as well as informatization and automation of the management business processes of the enterprise, which aggregate give an opportunity to the industrial enterprise to increase the efficiency and quality of development.

Ключові слова: механізм, синергетичний ефект, розвиток, промислове підприємство, інформаційна економіка, модернізація, конкурентоспроможність, стратегія.

Key words: mechanism, synergetic effect, development, industrial enterprise, information economy, modernization, competitiveness, strategy.

Розвиток промислового підприємства в будь-якому контексті потребує порівняння з іншими підприємствами та визначення місця підприємства в навколошньому середовищі. Тобто, необхідно оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства, його здатності відповісти умовам сучасного світу.

Після визначення конкурентоспроможності промислового підприємства для його розвитку необхідно здійснити модернізацію виробничої сфери, щоб забезпечити достатній рівень конкурентоспроможності промислового підприємства в межах галузі або ринку.

В умовах інформаційної економіки особливої уваги потребує розвиток управлінської сфери промислового підприємства, який є завершенням розвитку інших сфер, та інтеграція розроблених в рамках цього розвитку заходів з автоматизації, роботизації та інформатизації до загальної стратегії розвитку промислового підприємства.

Наразі світова економіка все більше отримує риси інформаційної економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження підходів щодо оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці здійснювали багато дослідників, які вирішили деякі складові цієї багатогранної проблеми.

Н. В. Валькова [1] досліджувала роль інформаційної складової в конкурентних перевагах підприємства, яке функціонує в умовах інформаційної економіки. При цьому у [4] розглянуто основні групи методів до оцінювання конкурентоспроможності за різними класифікаційними ознаками та запропоновано здійснювати SWOT-аналіз конкурентних переваг підприємства в умовах інформаційної економіки. В якості основних критеріїв оцінки Валькова Н. В. пропонує оцінювати наявність власного сайту, електронного магазину, участі на електронних аукціонах та соціальних мережах тощо. Серед недоліків цього підходу слід зазначити відсутність формалізованих методів оцінювання конкурентоспроможності в умовах інформаційної економіки. Крім того, перелічені чинники, які мають бути враховані при оцінці конкурентоспроможності охоплюють лише маркетингові аспекти діяльності підприємства, а необхідність оцінювання внутрішніх інформаційних потоків проігнорована.

О. В. Житкевич та А. О. Азарова в роботі [2] здійснили аналіз програмних засобів, які можуть бути використані для розрахунку оцінок рівня конкурентоспроможності підприємств. Завдяки встановленим недолікам та перевагам розглянутих програмних засобів можуть бути визначені найбільш відповідні інструменти з оцінювання конкурентоспроможності для кожного типу підприємств. В якості засобів для оцінювання конкурентоспроможності О. В. Житкевич та А. О. Азарова пропонують використовувати інформаційно-аналітичні технології, системи підтримки прийняття рішень, глобальні телекомунікаційні технології [2]. Проте, не заперечуючи перспективність здійснених висновків, необхідно відзначити, що розглянуті програмні продукти не забезпечують можливість порівнювати конкурентне середовище підприємств та отримувати кількісну характеристику конкурентоспроможності кожного з підприємств.

Проблема модернізації вітчизняної промисловості розглядалась багатьма дослідниками, але аспект розвитку промислового підприємства в процесі його адаптації до інформаційної економіки освітлений недостатньо. Серед робот, в яких віршувались окремі складові цієї проблеми слід згадати дослідження Е. І. Шелудько [8], А. О. Касич [3], П. П. Лазановського та Л. І. Багнюк [4], Й. М. Петрович та В. З. Борбулевич [6], І. І. Новаківського, Н. С. Лущак та В. З. Борбулевич [5], О. О. Плахотнік [7].

Питанням формування стратегії розвитку промислового підприємства в умовах вітчизняної економіки займались багато дослідників, серед яких слід відмітити таких науковців, як Л. А. Костирко [11], Г. В. Костюк та А. Д. Константінова [12], Д. М. Васильківський [9], О. М. Васьків та В. В. Здрок [10], Д. С. Терехов [13] та інші.

Але недостатньо уваги приділено узгодженню функціонування механізмів розвитку промислового підприємства (оцінювання конкурентоспроможності, модернізації виробничої сфери, формування стратегії розвитку) у взаємодії та їх кореляція з його загальними цілями розвитку згідно з вимогами інформаційної економіки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення механізмів розвитку в умовах інформаційної економіки та формування шляхів їх взаємодії.

Виклад основного матеріалу.

Сукупність механізмів розвитку, функціонуя во взаємодії, повинні дати синергетичний ефект у вигляді скачкоподібного розвитку промислового підприємства в умовах інформаційної економіки. Пропонуємо сформувати сукупність відповідних механізмів, які можуть ефективно функціонувати в умовах інформаційної економіки:

механізм оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства з вимогами інформаційної економіки (оцінка місця підприємства у порівнянні з конкурентами та в цілому перспективи на світовому ринку);

механізм модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки (моделювання автоматизації виробництва);

- механізм формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці (введення автоматизації виробництва в загальну стратегію розвитку, пошук ресурсів, адаптація і т.ін.).

Під механізмом оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці мається на увазі сукупність елементів, що взаємодіють та складають цілісний інструментарій для збору та обробки інформації, метою якого є отримання оцінок конкурентоспроможності промислового підприємства при його функціонуванні в умовах інформаційної економіки. Цей механізм має вирішувати вищезгадані завдання та забезпечувати систему управління промислового підприємства підставами для розробки заходів щодо його розвитку в умовах інформаційної економіки з врахуванням наявної та потенційної конкурентоспроможності підприємства. Пропонується будувати механізм оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці на базі трьох моделей (рис. 1).

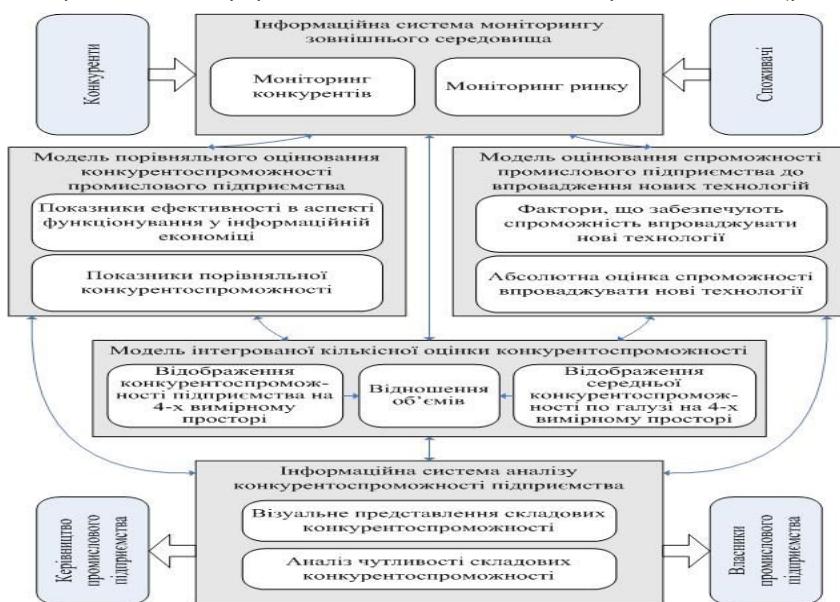

Рис. 1. Механізм оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці

Першою є модель порівняльного оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства, яка дає можливість порівняти підприємство з його конкурентами або зі світовими лідерами. Другою є модель оцінювання спроможності промислового підприємства до впровадження нових технологій, які постійно виникають у інформаційній економіці. Третію складовою є модель інтегрованої кількісної оцінки конкурентоспроможності, яка дає можливість порівняти таку складну та багатоелементну характеристику підприємства, як конкурентоспроможність для різних підприємств.

Запропонований механізм модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки враховує результати використання раніше описаного механізму оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці. Отримані оцінки конкурентоспроможності промислового підприємства є підставами для розробки заходів щодо його розвитку. Механізм модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки базується на використанні моделі оцінювання ефекту від заходів з модернізації виробничої сфери та моделі узгодження проектів модернізації виробничої сфери (рис. 2).

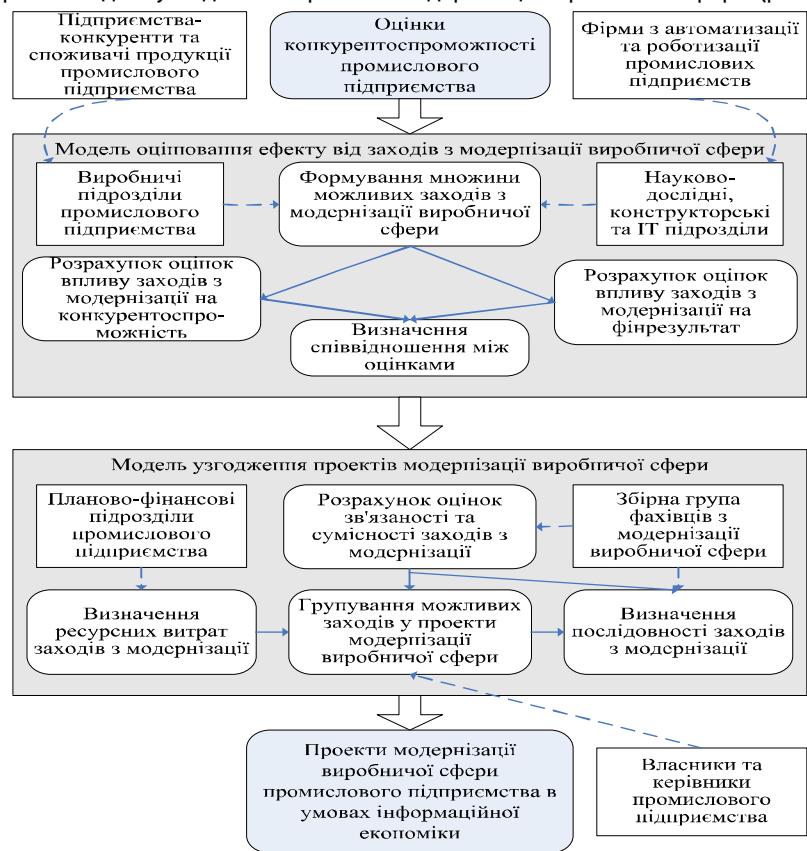

Рис. 2. Механізм модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки

Модель оцінювання ефекту від заходів з модернізації виробничої сфери є інструментом для визначення впливу заходів щодо модернізації виробничої сфери на конкурентоспроможність промислового підприємства та на його фінансові результати, а також підготовки підстав для формування проектів з модернізації, які є групами пов'язаних заходів.

Другою моделлю, яку покладено в основу механізму модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки є

модель узгодження проектів модернізації виробничої сфери. Ця модель забезпечує вирішення таких завдань, як:

- розрахунок оцінок зв'язаності та сумісності заходів з модернізації;
- визначення ресурсних витрат заходів з модернізації;
- визначення послідовності заходів з модернізації;
- групування можливих заходів у проекти модернізації виробничої сфери.

Беззаперечним є той факт, що вітчизняні промислові підприємства дуже сильно відстають за технологічним розвитком від світових лідерів. Тому для підприємств, що здійснюють виробничу діяльність, необхідно в стратегії розвитку враховувати розвиток виробничої сфери, після чого будувати стратегію загального розвитку, у тому числі й розвитку управлінської сфери, з врахуванням необхідності автоматизації, роботизації та інформатизації виробництва та управлінських процесів згідно з вимогами інформаційної економіки. Для вирішення цієї проблеми розроблено механізм формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці, основні взаємозв'язки якого наведено на рис. 3.

Рис. 3. Механізм формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці

Запропонований механізм формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці має на вході проекти модернізації інших сфер діяльності промислового підприємства в умовах інформаційної економіки, у тому числі модернізації виробничої сфери промислового підприємства, яка має особливе значення в умовах інформаційної економіки.

Для цих проектів здійснюється композиція заходів для різних сфер діяльності промислового підприємства, результати якої є підставами для розвитку системи управління промисловим підприємством.

Висновки. Таким чином, розроблені механізми (оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці; модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки; формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці) у взаємодії дають синергетичний ефект щодо розвитку промислових підприємств в інформаційній економіці.

1. Валькова Н.В. Аналіз конкурентних переваг підприємства в умовах інформаційної економіки / Н. В. Валькова // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2015. – Вип. 2. – С. 166-170; 2. Житкевич О.В. Аналіз існуючих програмних засобів щодо оцінювання рівня конкурентоспроможності українських підприємств / О.В. Житкевич, А.О. Азарова // Молодий вчений. – 2015. – № 5(1). – С. 145-148; 3. Касич А.О. Дослідження модернізаційних процесів на машинобудівних підприємствах України / А. О. Касич // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2018. – Вип. 28(1). – С. 103-107; 4. Лазановський П.П. Розроблення алгоритму організації процесу модернізації техніки в системі операційного менеджменту підприємства / П. П. Лазановський, Л. І. Багнюк // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2017. – № 1. – С. 126–132; 5. Новаківський І.І. Перспективи модернізації вітчизняних промислових підприємств / І. І. Новаківський, Н. С. Лущак, В. З. Борбулевич // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – № 3. – С. 230-245; 6. Петрович Й.М. Модернізація промислових підприємств та її інноваційне забезпечення / Й. М. Петрович, В. З. Борбулевич // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – № 1. – С. 106-116; 7. Плахотнік О.О. Інформаційне забезпечення управління виробничим та фінансовим потенціалом металургійних підприємств в умовах сільової економіки / О. О. Плахотнік // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 1(2). – С. 232-238; 8. Шелудько Е.І. Розвиток промислового інжинірингу як ключова умова комплексної модернізації промислових підприємств / Е. І. Шелудько // Економічний вісник університету. – 2017. – Вип. 34(1). – С. 112-122; 9. Васильківський Д.М. Реалізація стратегії розвитку економічного потенціалу в рамках єдиної інформаційної системи підприємства / Д. М. Васильківський // Наука й економіка. – 2015. – Вип. 4. – С. 71-76; 10. Васьків О.М. Автоматизація процесу вибору оптимальної стратегії розвитку підприємства в умовах ринку та невизначеності / О. М. Васьків, В. В. Здрок // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.1. – С. 347-353; 11. Костирко Л.А. Інтегрована інформаційна система підтримки фінансової стратегії стійкого розвитку підприємств / Л. А. Костирко // Часопис економічних реформ. – 2013. – № 4. – С. 91-98; 12. Костюк Г.В. Сучасні стратегії розвитку інтегрованих інформаційних систем та технологій на підприємстві / Г. В. Костюк, А. Д. Константінова // Економічний простір. – 2015. – № 102. – С. 157-1684 13. Терехов Д.С. Стратегія розвитку інформаційної інфраструктури машинобудівного підприємства / Д. С. Терехов // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. 4. – С. 248-252.